

MTA Közoktatás Fejlesztési Kutatási Pályázat
Új Technológiák az Olvasási Nehézségek felismerésében, és a korszerű fejlesztő módszerek
kialakításában

Félideő szakmai beszámoló
2023

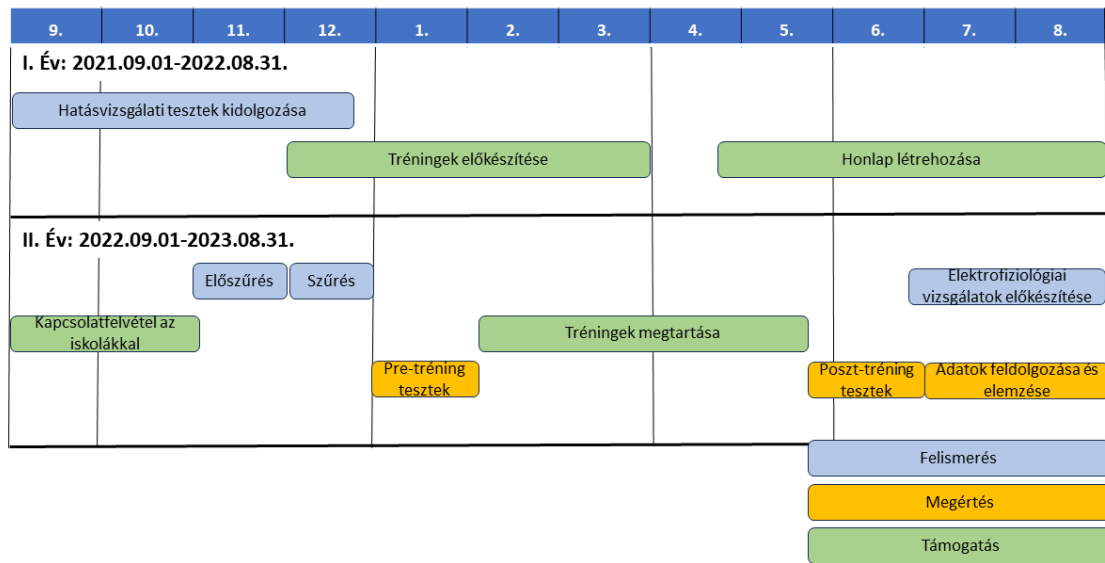

MTA-TTK Olvasási Nehézségek kutatócsoport
vezető: Honbolygó Ferenc

A kutatási program megvalósításnak 1-2. évében az egyes munkacsomagokban (Work Package, WP) végzett munka a tervezetteknek megfelelően haladt. Az 1. évben elsősorban **előkészítő** munkákat végeztünk annak érdekében, hogy a 2. évtől kezdődően megfelelően indulhassanak el azok a **zenei tréningek**, amelyeknek célja az olvasási nehézséggel élő gyermekek nyelvi és olvasási képességeinek fejlesztése volt.

WP 1 – Felismerés

Ezen munkacsomag keretében kialakítottuk azt a **protokollt**, amelynek segítségével az olvasási nehézséggel rendelkező gyermekek kiválasztását végeztük. Az első év a kutatás előkészületeivel telt, feltérképeztük a lehetséges iskolákat, finomítottunk a vizsgálat menetén, kialakítottuk a tesztcsomagokat. A második év során megkerestük a kiválasztott iskolákat, írásban és szóban tájékoztattuk a vezetőket, illetve a tanárokat a kutatás céljáról és menetéről. Majd az **előszűrés** során a kiválasztott osztályok tanítóit megkértük, hogy az általuk megfigyelt olvasási teljesítmények alapján előzetesen javasoljanak egy listát a lehetséges résztvevőkről. A vizsgálatba beleegyező szülők gyermekei egy további **szűrővizsgálaton** estek át, mely eredményének függvényében kiválasztottuk azokat, akik a teljes kísérletben részt vehettek. A résztvevők a 2022/2023-as tanév második félévének megkezdése előtt estek át a **pre-tréning** méréseken, a félév során ezt követően a fejlesztő **tréningeken** vettek részt („SZTMK” és „GZTN” 26, illetve 30 alkalommal), majd ezek végeztével bonyolítottuk le a **post-tréning** méréseket. A nyár folyamán megkezdődött az adatok összegzése, tisztítása és feldolgozása. Az első 2 év már megvalósult és folyamatait az 1. ábra mutatja be.

1. ábra. A kutatás első 2 évének megvalósult feladatai

WP2 – Megértés

Ezen munkacsomag feladata a tréningek hatékonyságának mérését lehetővé tevő **tesztbatteria** kidolgozása volt. A tanulók **nyelvi és olvasási** képességeit a Dyslexia Differential Diagnosis, Maastricht, számítógépes olvasásdiagnosztikai program magyar adaptációjának (3DM-H, Blomert & Vaessen, 2009; Tóth és mtsai., 2014) hét szubtesztjével mértük fel (Olvasás, Helyesírás, Fonémátörlés, Betű-hang megkülönböztetés, RAN, Választásos reakcióidő, Betű-hang azonosítás). A gyerekek **nonverbális intelligenciáját** a Raven Progresszív Mátrixok teszt (Rózsa, 2006) segítségével mértük fel, **verbális rövidtávú emlékezetüket** és **munkamemóriájukat** a WISC-IV intelligenciateszt (Nagyné Réz és mtsai., 2008; Wechsler, 2003) Számterjedelem szubtesztjével, valamint a szintén Hallási mondat-terjedelem tesztel (Janacsek és mtsai., 2009). Végül **ritmikai** képességeikről a Computerised Adaptive Beat Alignment Test (CA-BAT; Harrison, 2018), valamint saját szenzomotoros szinkronizációs (SMS) és spontán motoros tempó (SMT) feladataink segítségével alkottunk képet (Kertész & Honbolygó 2021; 2023).

WP3 - Támogatás

Ezen munkacsomag feladata a **zenei tréningek** kialakítása volt. A kutatás során két különböző zenei tréning programot használunk: egy specifikus, mozgás és ritmus tréning alapú és egy generikus, néptánc alapú programot. Az 1. év során történt meg a két program kialakítása.

A **specifikus zenei tréning** párhuzamosan két csoportban zajlott egy II. kerületi és egy III. kerületi iskolában. Február közepétől május végéig, 13 héten keresztül találkoztunk a gyerekekkel. Az egyik csoport heti kétszer 45 percben, a másik csoport heti egyszer 90 percben. A foglalkozások során "A kis emberek dalai" kötetből került feldolgozásra 13 dal, melyekhez különböző mozgásos feladatok, koreográfiák, játékok társultak. Egy foglalkozás mindig bemelegítéssel, ráhangolódással kezdődött, amit ritmikus és hangmagasság játékok követtek. Ezután tanulták meg a dalt (minden héten 1 új dal) és a hozzá tartozó játékot. A foglalkozások minden alkalommal rövid játékkal, levezetővel végződtek.

A **generikus tréning** keretében a néptánc foglalkozások 2023. február 9. és június 2. között heti 2 alkalommal zajlottak a Lágymányosi Bárdos Lajos Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában, az erre a kutatási programra kiválasztott 3. és 4. osztályos tanulók (8 fő) részvételével. A tréninget a tánc ház-módszerre alapoztuk, azaz terjedelmükben, zenei és mozgásos jellemzőik szerint az életkori sajátosságokhoz igazított, élő zenével (citera) kísért néptánc (ugrós táncok) motívumokat, valamint énekes-mozgásos népi játékokat használunk fel. Munkánk során összetett művészetpedagógiai eszköztárat – aktív, résztvevői vokalitást, verbalitást, mozgást és a hangszeres zene révén „passzív” auditív befogadást – alkalmaztunk. A 32 foglalkozásból álló pedagógiai folyamat 4 nagyobb egységre tagolódott, a táncos készségek megalapozásától az egymáshoz alkalmazkodó, közös táncoláson át a táncalkotás, táncimprovizációig. A tréning során a tánc ház-módszer iskolai adaptálhatóságáról, tanórai alkalmazásának korlátairól és lehetőségeiről pontosabb tudás és tapasztalatok birtokába jutottunk, mely további publikáció(k) és továbbképzések alapjául szolgálhat.